

Handleiding provinciaal MIEK

Deze handleiding is gezamenlijk opgesteld door:

ip Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

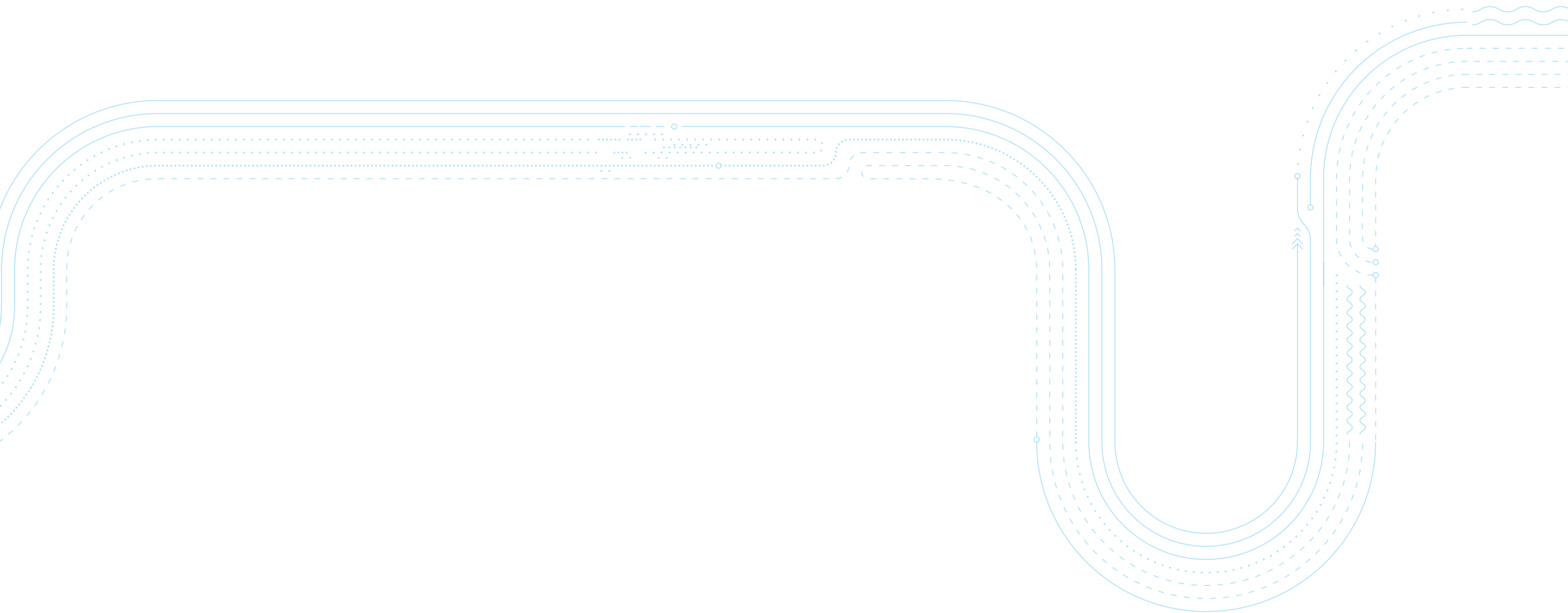

Netbeheer
Nederland

Rijksoverheid

Handleiding pMIEK

Deze handleiding is bedoeld voor de partijen die een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) opstellen. Dit document beschrijft hoe partijen tot een pMIEK komen en wat de minimale eisen zijn waar een pMIEK aan moet voldoen. Hiermee ondersteunt de handleiding het samenwerkingsproces van (minimaal) provincies, gemeenten en netbeheerders om tot een pMIEK te komen.

De handleiding bouwt voort op een eerdere pMIEK-handreiking¹ die door de landelijke werkgroep integraal programmeren is gemaakt. Bij het opstellen van de handleiding is gebruik gemaakt van diverse evaluaties en reflecties die zijn gedaan op de eerste ronde pMIEK's in 2023, zoals de reflectie van TNO, PBL en RVO² en de appreciatie van de pMIEK's door NBNL³. Deze evaluaties toonden aan dat er meer duidelijkheid nodig is over de betekenis van een MIEK-status voor een project. Ook is er behoefte aan meer transparantie en uniformiteit in het pMIEK-proces en in de producten die worden opgeleverd. Het doel is dat dit onder andere bijdraagt aan meer duidelijkheid over de doorwerking van pMIEK-projecten in de investeringsplannen van de netbeheerders en het nationale MIEK. Om deze redenen is ervoor gekozen om de handreiking pMIEK te herschrijven naar de meer sturende vorm van een handleiding, met hierin een aantal minimale eisen.

Naast de vorm, zijn ook de volgende punten inhoudelijk gewijzigd:

- Algemene teksten over het MIEK zijn bijgewerkt zodat deze de actuele situatie weergeven en congruent zijn met nieuwe publicaties zoals de MIEK-handleiding⁴;
- De inhoudsopgave van het document is aangepast zodat het beter past bij de werkwijze van het opstellen van een pMIEK;
- Er is meer toelichting gegeven over het proces om tot een pMIEK te komen en wat de onderlinge rolverdeling hierbij is. Hierbij worden *best practices* gedeeld die elke opsteller van het pMIEK kan gebruiken;

¹ De 'Handreiking uitwerking pMIEK' van 12 december 2022.

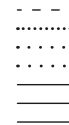
² <https://publications.tno.nl/publication/34641714/4OzUjC/TNO-2023-R11806.pdf>

³ <https://www.netbeheernederland.nl/artikelen/nieuws/provinciaal-meerjarenprogramma-infrastructuur-energie-en-klimaat>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/02/09/handleiding-en-samenwerkingsovereenkomst-miek>

- De projectlijsten en projectfiches hebben aanpassingen en aanvullingen gekregen om te verhelderen welke informatie per project nodig is en wat gecommuniceerd wordt. Dit zorgt voor betere doorwerking van de pMIEK's en maakt de pMIEK's beter met elkaar vergelijkbaar;
- De criteria van het afwegingskader zijn vernieuwd op basis van geleerde lessen uit de vorige ronde pMIEK's, de wens om nationaal MIEK (nMIEK) en provinciaal MIEK (pMIEK) beter met elkaar te verbinden en nieuwe inzichten over het toetsen van projecten op maatschappelijke waarde met het afwegingskader;
- Een nieuw hoofdstuk is toegevoegd over de doorwerking van een pMIEK-status binnen overheden en netbeheerders. Ook is omschreven hoe een pMIEK project kan worden opgeschaald naar nationaal schaalniveau (nMIEK).

Deze handleiding is in het voorjaar van 2024 gezamenlijk opgesteld door IPO, VNG, NBNL en het ministerie van EZK en maakt onderdeel uit van de bredere MIEK-handleiding. De pMIEK-handleiding is op 19 juni 2024 vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Klimaat & Energie.

Inhoudsopgave

1	Over het pMIEK	6
1.1	Wat is een pMIEK?	8
1.2	Samen werken aan het pMIEK	10
1.3	Input voor het pMIEK	10
1.4	Welke projecten komen in aanmerking voor het pMIEK?	11
1.5	Focus op de langere termijn	13
2	Totstandkoming pMIEK	14
2.1	Hoe ziet het proces eruit om tot een pMIEK te komen?	16
2.2	Uitwisselen van informatie en data	17
2.3	Hoe ziet het eindproduct pMIEK eruit?	19
3	Afwegingskader pMIEK	20
3.1	Wat zijn de criteria en vragen in het afwegingskader?	22
3.2	Hoe pas je het afwegingskader toe?	26
3.3	Optionele toevoegingen aan het afwegingskader	27
4	Doorwerking van pMIEK	28
4.1	Doorwerking pMIEK bij elektriciteitsinfrastructuur	30
4.2	Doorwerking andere energiedragers als waterstof, groen gas, CO ₂ en warmte	31
4.3	Doorwerking pMIEK bij provincies en gemeenten	31
4.4	Voordragen pMIEK-projecten bij nMIEK	32
5	Bijlage	34
	Bijlage 1: Bronnen voor het delen van informatie en data	36
	Bijlage 2: Projectenlijst met algemene gegevens van pMIEK-projecten	36
	Bijlage 3: Projectfiche	37

1 Over het pMIEK

Nederland werkt aan een toekomst met duurzame energie. Voor onze mobiliteit, de gebouwde omgeving en onze industrie. Hiervoor wordt steeds meer gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen, zoals zonne- en windenergie. Ook gaan we steeds vaker energie opslaan, bijvoorbeeld via batterijen, en gebruiken we elektriciteit en waterstof in plaats van aardgas. Veel van deze ontwikkelingen vragen om energie- en grondstoffeninfrastructuur. Door de snelgroeiende behoefte en het aanbod aan duurzame energie, kan die infrastructuur niet allemaal tegelijk worden aangelegd. Dit vraagt om keuzes. Welke energie-infrastructuur moet als eerst gerealiseerd worden?

Het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) heeft als doel om hier keuzes in te maken en te selecteren welke projecten op regionaal schaalniveau van groot maatschappelijk belang zijn. Dit geeft ook richting aan ontwikkelingen op lokaal schaalniveau, in gemeenten. Daarnaast biedt het pMIEK de mogelijkheid om, op basis van de ontwikkelingen en de bijbehorende energievraag die naar voren komen in de provinciale energievisies, de behoefte aan infrastructuur eerder te signaleren en daardoor de aanleg van nieuwe energie-infrastructuur beter te programmeren. Het benoemen van welke projecten het belangrijkste zijn, werkt ook door in het ruimtelijke inpassen en op tijd realiseren van projecten. Dit maakt het van belang dat projecten zo concreet mogelijk geformuleerd en afgebakend worden om inzicht te krijgen in de opgave die voor ligt.

Het tijdig realiseren van een project vraagt een samenspel van de partijen die het pMIEK opstellen: provincie, gemeenten en netbeheerders. Gezien de schaarse uitvoeringscapaciteit, beperkt beschikbare ruimte en economische impact dient bij het toekennen van een pMIEK-status voor een project ook rekening worden gehouden met uitvoerbaarheid. Het opnemen van een project in het pMIEK betekent immers ook een inspanningsverplichting voor de betrokken partijen. Zo zorgt een pMIEK-status bijvoorbeeld voor opname in het investeringsplan van de netbeheerders of een hogere prioriteit van een project, en zetten betrokken overheden zich in om de ruimtelijke inpassing van het project snel en zorgvuldig te laten verlopen. Het doel is om samen tijdig energie-infrastructuur te realiseren voor ontwikkelingen van hoog maatschappelijk belang.

1.1 Wat is een pMIEK?

In een pMIEK staan energie-infrastructuurprojecten van groot maatschappelijk belang die plaatsvinden op regionaal schaalniveau. Deze projecten maken regionale en lokale ontwikkelingen mogelijk, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, mobiliteit, industrie, landbouw of lokale opwek van energie. Een pMIEK is één van de producten in het proces van 'integraal programmeren': zie het kader op de volgende pagina voor een toelichting op dit proces. Het pMIEK is de vierde stap in het proces en deze handleiding is specifiek gericht op dit onderdeel¹.

Het pMIEK focust zich op de volgende modaliteiten, in lijn met het nMIEK²:

- Elektriciteit
- Waterstof(-derivaten) en groen gas
- CO₂-transport en opslag
- Warmte

Het MIEK bevat voor deze modaliteiten op dit moment zowel de lijninfrastructuur (de verbindingen tussen opwek en afname), als ook de direct daaraan gekoppelde puntinfrastructuur zoals de opslag van of importterminals voor waterstof. Hierbij gaat het om uitbreidingsinvesteringen en niet om individuele klantaansluitingen. De scope van het MIEK (gericht op lijn- en/of puntinfrastructuur) wordt op dit moment geëvalueerd. Hierin wordt bijvoorbeeld de rol van batterijen en duurzame koolstof als energiedrager meegenomen.

¹ Zie voor meer informatie ook de handreiking integraal programmeren en de handreikingen per processtap op <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiesysteem/samenwerken-de-regio>.

² Zie ook paragraaf 1.2 van de MIEK-handleiding: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/02/09/handleiding-en-samenwerkingsovereenkomst-miek>

Integraal programmeren

Integraal programmeren is een werkwijze waarbij overheden, netbeheerders en andere partijen in een gezamenlijk proces over alle opgaven en sectoren heen, integraal afwegingen en keuzes maken over het energiesysteem.

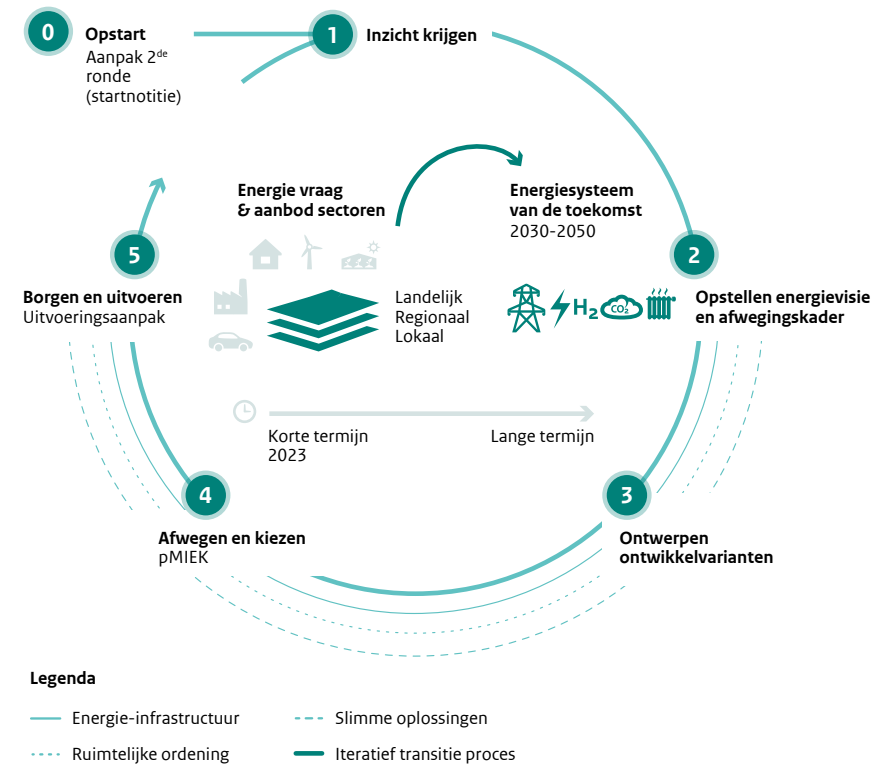
Integraal programmeren bestaat uit een vijfstappenmodel:

1. Inzicht krijgen
2. Opstellen energievisie en afwegingskader
3. Ontwerpen ontwikkelvarianten
4. Afwegen en kiezen (in het pMIEK)
5. Borgen uitvoeren

De energievisie geeft met structurerende keuzes vorm aan het toekomstige energiesysteem in samenhang met de ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie. Het pMIEK bestaat uit een overzicht van de belangrijkste energie-infrastructuurprojecten in een provincie in lijn met de energievisie.

Meer informatie over Integraal Programmeren is te vinden op: rvo.nl/integraal-programmeren

Figuur 1. Het vijfstappenmodel van integraal programmeren.

1.2 Samen werken aan het pMIEK

Elke provincie heeft in 2023 een energyboard³ ingericht om de aanpak op het energiesysteem te coördineren en hierover te adviseren. De inhoudelijke scope van de energyboard bestaat uit tenminste drie werksporen: sneller bouwen, stimuleren van slimme oplossingen en regionaal integraal programmeren. Het is de intentie dat iedere energyboard wordt samengesteld uit de volgende partijen: provincie, (kern)gemeenten, regionale netbeheerder(s), TenneT, Gasunie, en het ministerie van EZK (namens het Rijk en in afstemming met ten minste de ministeries van BZK en IenW).

Iedere partij zal vanuit haar eigen rol gelijkwaardig deelnemen, waarbij respect voor elkaars uitdagingen, krachten en verantwoordelijkheden van belang is. Het is de intentie dat er gedeeld eigenaarschap ontstaat voor de aanpak van gedeelde opgaven. Daarbij is een adaptieve en lerende werkwijze van belang, waarbij energyboards streven naar voortdurende verbetering en flexibiliteit in hun aanpak, aangepast aan de evoluerende behoeften van de energietransitie, met input van deelnemers en voortschrijdend inzicht.

Werkorganisatie pMIEK

De werkorganisatie van het werkspoor regionaal integraal programmeren stelt (onder andere) het pMIEK op en bestaat minimaal uit medewerkers van:

- Provincie;
- Gemeenten;
- Netbeheerders: de in de provincie actieve regionale netbeheerder(s) en de twee landelijke netbeheerders Gasunie en TenneT.

Meer informatie over het opstarten van het integraal programmeren proces staat beschreven in de handreiking voor het plan van aanpak voor de 2^e ronde integraal programmeren.⁴ Voor meer informatie over hoe het besluitvormingsproces kan worden doorlopen, kan worden gekeken naar de besluitvormingsnotitie producten integraal programmeren.⁵

1.3 Input voor het pMIEK

De focus van het pMIEK bestaat uit verschillende sectoren die energie (en daarmee energie-infrastructuur) op een regionaal schaalniveau vragen of leveren. Dit zijn over het algemeen sectoren met een energievraag of -aanbod die regionaal verspreid is over het land.

Sectoren die in ieder geval moeten worden meegenomen in een pMIEK zijn:

- Regionale industrie: geografisch verspreide industrie (zogenaamde Cluster 6-bedrijven), waarvan de energievraag in kaart wordt gebracht via provinciale Cluster Energie Strategieën (pCES'en), en bedrijventerreinen;
- Mobiliteit: laadinfrastructuur die volgt uit de nationale agenda laadinfrastructuur (NAL) en de Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's);
- Warmte: de warmtevraag (van regionaal schaalniveau) die volgt uit de transitievisies warmte (TVW) die onder regie van gemeenten worden opgesteld;
- Lokale opwekking van duurzame energie: het aanbod aan duurzame energie die naar voren komt in de Regionale Energie Strategieën (RES) en de Regionale Structuur Warmte (RSW);
- Gebouwde omgeving: bijvoorbeeld Programma Verduurzaming Gebouwde Omgeving, Wijkuitvoeringsaanpak (WUP);
- Woningbouw: nieuwe woningbouwplannen inclusief bijbehorende voorzieningen.
- Landbouw.

⁴ Zie <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-10/181023-Handreiking-plan-van-aanpak-2e-ronde-integraal-programmeren.pdf>

⁵ Zie [171023-Besluitvormingsnotitie-producten-integraal-programmeren.pdf \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-10/181023-Besluitvormingsnotitie-producten-integraal-programmeren.pdf)

³ De naam energyboard wijkt in sommige provincies af.

Via stap 1 in het proces van integraal programmeren, “inzicht krijgen” wordt de energievraag en -aanbod vanuit sectoren en de regio in kaart gebracht. Dit landt in de energievizies, waar ook een specifieke handreiking voor is opgesteld⁶.

Projecten met een nationaal schaalniveau kunnen vanuit een pMIEK worden aangedragen bij het nationale MIEK. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.3. Vice versa kunnen er vanuit het nationale MIEK ook projecten worden aangedragen bij een pMIEK. Bijvoorbeeld als er in een CES een project van regionaal schaalniveau is opgenomen. Of dit project wordt meegenomen in het proces is aan de pMIEK-werkorganisatie. Om de wisselwerking tussen nationaal en provinciaal MIEK af te stemmen, is er geregeld contact tussen het ministerie van EZK en de provincies, onder andere via de provinciale energyboards (zie ook paragraaf 1.2).

1.4 Welke projecten komen in aanmerking voor het pMIEK?

Er zijn verschillende typen projecten te onderscheiden die in aanmerking komen voor het pMIEK, afhankelijk van de informatie die beschikbaar is over een project en/of de fase waarin een project zich bevindt.

Een eerste stap in het pMIEK-proces is het samenstellen van een groslijst: een eerste lijst met alle projecten die zijn aangedragen. De energievizie vormt hiervoor de basis. Daarnaast kunnen projecten worden aangedragen vanuit private initiatieven, sectorale plannen of burger-initiatieven. Deze projecten worden bijvoorbeeld aangedragen via stakeholdersessies. Bij deze projecten kan de benodigde energie-infrastructuur al bekend zijn, maar het kan ook gaan om een project waar de energievraag wel in beeld is, maar nog niet is uitgezocht welke energie-infrastructuur aan deze energievraag kan voldoen.

De volgende stap is het toepassen van het afwegingskader op deze groslijst, om zo tot een lijst met pMIEK-projecten te komen. Om deze toets goed te kunnen doen, is het randvoorwaardelijk dat er voldoende informatie beschikbaar is over de projecten op de groslijst. Hiervoor kunnen de volgende vragen worden gehanteerd:

- Is het noodzakelijk om nieuwe energie-infrastructuur aan te leggen of kan het beoogde maatschappelijke doel op een andere manier beter worden behaald?
- Welke energiemodaliteit is het meest geschikt voor het beoogde maatschappelijke doel?
- Is de beoogde locatie van het project al bekend?
- Wat is de ordegrrootte van de energie-infrastructuur? Bijvoorbeeld: gaat het over de uitbreiding van een bestaand station of een geheel nieuw station? Of over hoeveel km kabels/leiding gaat het? Of hoe groot is het ruimtebeslag in vierkante meters?
- Valt het project binnen de scope van het MIEK? (zie paragraaf 1.1.)

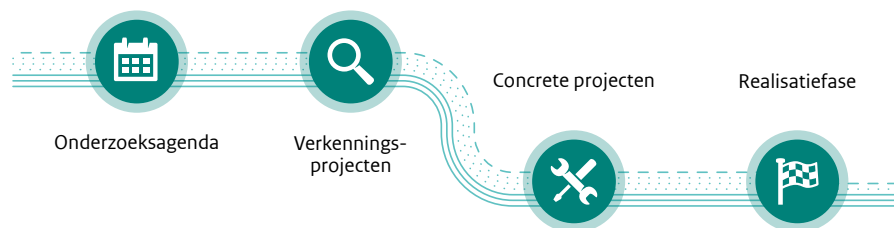
Deze vragen zijn met name bedoeld voor projecten die buiten het proces van de energievizie om worden aangedragen. Als de projecten volgen uit de energievizie, zijn deze vragen naar verwachting eenvoudig te beantwoorden. Na het beantwoorden van de vragen kunnen de volgende situaties de uitkomst zijn:

- De vragen kunnen onvoldoende worden beantwoord. Er is meer onderzoek of informatie nodig om een goede beantwoording te kunnen doen. Het project komt op de **onderzoeksagenda** van het pMIEK en hoeft niet getoetst te worden aan het afwegingskader. Het is ook mogelijk om innovatie- of pilotprojecten te definiëren om onderzoeksvragen te beantwoorden.

⁶ Zie <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-09/Bouwstenen-voor-een-energievizie.pdf>

- De vragen kunnen voldoende worden beantwoord. Vervolgens kan het project in de volgende fase zitten?:
  - **Verkenningprojecten.** Deze projecten voldoen aan bovengenoemde randvoorwaarden, maar bevinden zich nog in de verkenningfase. Hierbij is bijvoorbeeld de energievraag nog niet volledig uitgewerkt of is er nog geen exacte locatie of tracé geselecteerd.⁸
  - **Concrete projecten.** Deze projecten zitten in de planuitwerkingsfase of projectfase en zijn (in het geval van gereguleerde infrastructuur) opgenomen in het investeringsplan van de netbeheerder. De beoogde locatie voor deze projecten is bekend, maar er is nog geen projectbesluit genomen of technische uitwerking gedaan.
  - **Realisatiefase.** Dit zijn concrete projecten, waarbij het investeringsbesluit voor een project is genomen. Het ligt niet voor de hand om dit soort projecten “nieuw” in een pMIEK op te nemen, omdat het project al dusdanig ver gevorderd is dat een pMIEK-status niet meer bijdraagt in het sneller realiseren. Dit zijn naar verwachting vooral projecten die in een eerdere versie van het pMIEK stonden en die vanuit de planvorming in de realisatiefase zijn beland. De reden om deze projecten in het pMIEK te laten staan, is om de voortgang van het project te laten zien.

Het onderscheid in deze vier soorten projecten is relevant voor de toepassing van het afwegingskader. Dit wordt in hoofdstuk 3 nader toegelicht. Een eerste overzicht van wat per type project het vervolgproces is, staat in onderstaande tabel.

Type project	Opname in pMIEK	Afwegingskader toepassen	Projectenlijst invullen	Projectfiche invullen	Opname in het IP
Onderzoeks-agenda	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee – nog te veel onduidelijk
Verkenning-sproject	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja – voldoende informatie over een project moet aan de netbeheerder worden aangeleverd
Concreet project	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja – tenzij (netbeheerder moet dit toelichten)
Realisatie-project	Niet als “nieuw” pMIEK-project	Nee	Zou uit pMIEK 1.0 moeten volgen	Zou uit pMIEK 1.0 moeten volgen	Ja, al gebeurd.

Een pMIEK-project is een energie-infrastructuur project, maar is gekoppeld aan een maatschappelijk wenselijke ontwikkeling. Tijdens het opstellen van de groslijst en het selecteren en afwegen van pMIEK-projecten is het belangrijk dat het maatschappelijke doel waarvoor de energie-infrastructuur wordt ontwikkeld, goed wordt beschreven in de projectfiches en meegenomen wordt in het afwegen en selecteren van projecten (zie vraag 1 van het afwegingskader in hoofdstuk 3).

⁷ Deze definities volgen uit het ‘Inspiratiedocument pMIEK Uitvoeringsaanpak’ (zie: <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2024-04/Inspiratiedocument-pMIEK-uitvoeringsaanpak.pdf>)

⁸ De term ‘verkenningproject’ is een werktitel vanuit het proces van integraal programmeren. Het is geen juridische term zoals de verkenningfase als onderdeel van de projectprocedure dat wel is.

1.5 Focus op de langere termijn

In de eerste ronde pMIEK's is er hoofdzakelijk gekeken naar elektriciteitsprojecten die al in het investeringsplannen van de netbeheerders waren opgenomen. In termen van paragraaf 1.4 waren dit met name 'concrete projecten'. De mogelijkheid om deze projecten te versnellen (of vertraging te voorkomen) is echter beperkt omdat de projecten al relatief dicht tegen hun inbedrijfsname-datum (IBN-datum) zitten. Daarnaast is ook de prioriterende werking van het MIEK minder effectief als dit soort projecten een pMIEK-status krijgen. Het is om die reden ook niet gewenst dat een pMIEK een compleet overzicht bevat van alle energie-infrastructuurprojecten die binnen een provincie lopen. Dan voegt die status immers niets toe. Daarnaast loopt het proces van concrete projecten die al in een investeringsplan zitten ook door zonder een pMIEK-status. Het opnemen van een project in het pMIEK is met name bedoeld om aan te geven dat het maatschappelijk belang achter het project dusdanig groot is, dat de realisatie extra inspanning behoeft.

Verkenningprojecten bieden meer mogelijkheden om te versnellen dan concrete projecten, omdat de IBN-datum verder in de toekomst ligt en er nog meer stappen zijn te nemen in het proces tot de realisatiefase. De toegevoegde waarde van een verkenningproject op het reguliere proces is potentieel ook groter, omdat de pMIEK-status de maatschappelijke meerwaarde aangeeft. Dit maakt het mogelijk om eerder met dit soort projecten te starten. Voor de pMIEK 2.0-ronde worden de partners die het pMIEK opstellen daarom geadviseerd om hun focus vooral te leggen op de langere termijn door het identificeren van verkenningprojecten (en onderzoeksvragen), die voorbij de reguliere termijn van, op dit moment, 10 jaar van de investeringsplannen liggen.

Aantal projecten in een pMIEK

Er is geen algemeen geldend maximum van projecten dat in een pMIEK kan worden opgenomen. Wel wordt aangeraden om het aantal projecten dat je kunt prioriteren (de concrete projecten) beperkt te houden. Hoe groot dit beperkte aantal is, is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid projecten die in het huidige investeringsplan van een netbeheerder staan. Daarbij moet gewaarborgd worden dat er voldoende capaciteit en middelen beschikbaar zijn (bij zowel de netbeheerder als de overheid die verantwoordelijk is voor de ruimtelijke inpassing) om projecten ook daadwerkelijk te prioriteren ten opzichte van andere projecten. In principe worden

alle projecten in de investeringsplannen zo snel mogelijk gerealiseerd, maar schaarste kan zorgen voor de noodzaak van maatschappelijke prioritering. Het is daarom aan te raden om als pMIEK-werkorganisatie van tevoren afspraken te maken over hoeveel concrete projecten er in het pMIEK kunnen worden opgenomen.

Er is geen maximum aan het aantal verkenningprojecten en onderwerpen voor de onderzoeks-agenda dat in een pMIEK wordt opgenomen. Door op tijd te beginnen met het verkennen en plannen van mogelijke projecten kan het maken van keuzes tussen projecten die al dicht tegen de beoogde realisatie aan zitten worden voorkomen. Ook zorgt een MIEK-status voor het aantonen van het maatschappelijk belang van een project, wat kan helpen in het nemen van positieve investeringsbeslissingen voor een project. Het opnemen van een verkenningproject in het pMIEK betekent echter niet dat een project per definitie ook gerealiseerd zal worden, aangezien het project hier eerst een aantal projectfases voor moet doorlopen.

De toegevoegde waarde van een pMIEK-status voor een project verschilt per modaliteit: zie hoofdstuk 4 voor de doorwerking van de verschillende modaliteiten bij netbeheerders, netbedrijven, provincies en gemeenten.

Bron: Enexis Netbeheer

2 Totstandkoming pMIEK

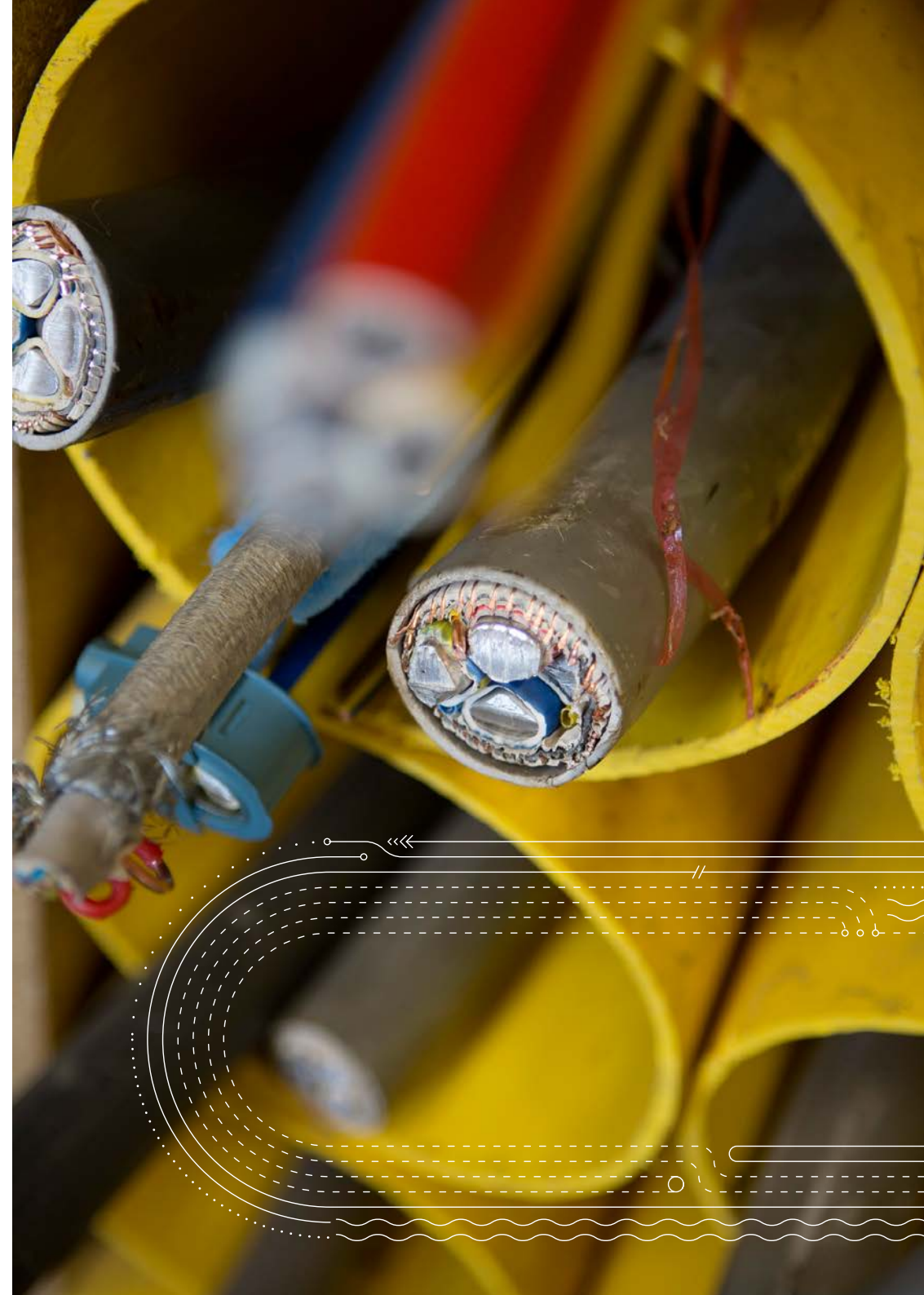
2.1 Hoe ziet het proces eruit om tot een pMIEK te komen?

Het opstellen van een pMIEK zal in elke provincie op een net iets andere manier verlopen. Voordat een pMIEK-werkorganisatie begint met het proces om tot een pMIEK te komen, is het verstandig om procesafspraken te maken. Zo is het helder wat wederzijdse verwachtingen en verplichtingen zijn. Een aantal richtlijnen hiervoor staan beschreven in de handreiking voor het plan van aanpak van de 2^e ronde integraal programmeren.⁹

Op basis van de vorige ronde integraal programmeren en de evaluatie van het opstellen van de pMIEK zijn een aantal *best practices* gedestilleerd, die elke pMIEK-werkorganisatie kan toepassen:

- Betrek gemeenten tijdig in het pMIEK-proces. Hoewel Gedeputeerde Staten, na advisering van de energyboards, de pMIEK vaststelt, hebben gemeenten zicht en kennis over welk maatschappelijk belang het project op lokaal niveau dient. Daarnaast hebben gemeenten belangrijke ruimtelijke kennis, hebben ze een belangrijke rol in de uitvoering van energie-infrastructuurprojecten en kunnen ze helpen in eventuele participatietrajecten met de omgeving;
- Zorg binnen de pMIEK-werkorganisatie voor een goede samenwerking met regionale en landelijke netbeheerders en netbedrijven. Het vroegtijdig delen van informatie en het maken van goede en werkbare procesafspraken komen de kwaliteit van de pMIEK ten goede;
- Kijk met een integrale blik naar het ontwikkelen van energie-infrastructuur. Het definiëren van een energie-infrastructuur project komt voort uit een samenspel van ruimtelijke inpassing, energiesysteem en sectoren (zoals mobiliteit, woningbouw, landbouw en industrie). Adequate vertegenwoordiging en participatie vanuit deze verschillende domeinen bevordert het ontwikkelen en kiezen van goede projecten.

⁹ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-10/181023-Handreiking-plan-van-aanpak-2e-ronde-integraal-programmeren.pdf>

- Maak een procesomschrijving hoe tot het pMIEK is gekomen. Voeg deze ook toe bij het eindproduct zodat voor externe betrokkenen helder is hoe het pMIEK is opgesteld. Een pMIEK-organisatie kan ervoor kiezen om het proces in detail te beschrijven of meer op hoofdlijnen. Aangeraden wordt om in ieder geval de volgende onderdelen te beschrijven:
  - Welke ontwikkelingen uit de energievisie zijn bepalend voor de benodigde energie-infrastructuur?
  - Hoe zijn de projecten geïntariseerd en welke informatie heeft daarvoor als input gediend?
  - Hoe is het afwegingskader toegepast en hoe zijn de maatschappelijk effecten geïnterpreteerd?
  - Hoe zijn de definitieve pMIEK projecten vastgesteld?
  - Welke partijen zijn betrokken geweest en op welke manier?

- Voorbeeld uit provincie Utrecht¹⁰ (fase: verkrijgen van inzicht). In het pMIEK van Utrecht is een uitgebreide data-analyse beschreven op basis van sectorplannen en provinciale systeemstudies. Deze analyse laat zien welke plannen per sector in beeld zijn tot 2030 en 2040. Hierbij wordt duidelijk waar nog blinde vlekken aan te wijzen zijn (bijvoorbeeld de energievraag-ontwikkeling van bedrijvigheid) en waar onzekerheden een rol spelen (zoals de transitievisies warmte en ontwikkelingen in mobiliteit). Daarnaast zijn de verschillen tussen de door de provincie opgehaalde data en de sectorale data die Stedin gebruikt voor het investeringsplan concreet beschreven in een 'gap-analyse'. Door de verwachte ontwikkelingen per regio in detail te beschrijven en in kaarten inzichtelijk te maken, ontstaat een concreet beeld van de significante energievraag en -aanbod ontwikkelingen die impact hebben op energie infrastructuur in elk deelgebied.
- Voorbeeld uit provincie Zeeland (fase: verkrijgen van inzicht)¹¹. Het pMIEK van Zeeland geeft geen gedetailleerd kwantitatief overzicht van de sectorale ontwikkelingen, maar bevat wel overzichtelijk kaartmateriaal van de sectorale ontwikkelingen in de provincie. Deze kaarten zijn benut om hotspots te identificeren en de belangrijkste ontwikkelingen te toetsen met gemeenten en bedrijven.

- Voorbeeld provincie Zuid-Holland (fase: opstellen van ontwikkelvarianten)¹². Een voorbeeld van een uitwerking van ontwikkelvarianten is te vinden in het pMIEK 1.0 van Zuid-Holland. Hierbij is in samenwerking met betrokkenen per gebied in kaart gebracht welke grote ontwikkelingen zullen spelen en hoe die met elkaar samenhangen. Hier is geconcludeerd dat in de meeste 'energiedusters' de ontwikkeling van duurzame warmte het grootste effect zal hebben op de infrastructuur en de ruimte.
- Voorbeeld provincie Zuid-Holland en Noord-Holland (fase: opstellen van ontwikkelvarianten)¹³. Beide provincies hebben ontwikkelpaden uitgewerkt voor verschillende knooppunten. Hierbij zijn de belangrijkste keuzes voor de ontwikkeling van elektriciteits-, warmte- en waterstof-infrastructuur en hun onderlinge samenhang inzichtelijk gemaakt en op een tijdlijn geplaatst.

2.2 Uitwisselen van informatie en data

Om het pMIEK op te kunnen stellen, is het van belang om informatie te hebben over de verwachte maatschappelijke ontwikkelingen en bijbehorende behoefte aan energie-infrastructuur. Belangrijk is dat alle betrokkenen in het proces eigenaarschap voelen bij het aanleveren van informatie om keuzes te kunnen maken. De kwaliteit van het eindproduct, de vastgestelde pMIEK, is namelijk mede afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare informatie. Het is om een connectie te maken tussen beschikbare visies op het gebied van ruimte, energie en maatschappelijke doelen om zo ontwikkelpaden en uiteindelijk projecten te definiëren.

De belangrijkste databron voor de pMIEK is de energievisie. Voor het opstellen van de energievisie is een intensieve analyse gedaan van het energiesysteem in de provincie, zoals het in beeld brengen van vraag en aanbod van energie, inzicht in sectorale ontwikkelingen, ontwikkelen van scenario's en het inventariseren van knelpunten. Enerzijds de ambities, keuzes en ontwikkelpaden, en anderzijds de systeemanalyse uit de energievisie vormen zo de basis voor het selecteren en uiteindelijk kunnen afwegen van de pMIEK-projecten.

¹⁰ Afkomstig uit 'Reflectie op de provinciale Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat 1.0'. Zie <https://publications.tno.nl/publication/34641714/4O2Ujc/TNO-2023-R11806.pdf>

¹¹ Afkomstig uit 'Reflectie op de provinciale Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat 1.0'. Zie <https://publications.tno.nl/publication/34641714/4O2Ujc/TNO-2023-R11806.pdf>

¹² Afkomstig uit 'Reflectie op de provinciale Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat 1.0'. Zie <https://publications.tno.nl/publication/34641714/4O2Ujc/TNO-2023-R11806.pdf>

¹³ Afkomstig uit 'Reflectie op de provinciale Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat 1.0'. Zie <https://publications.tno.nl/publication/34641714/4O2Ujc/TNO-2023-R11806.pdf>

Aanvullende informatie over het energiesysteem kan ook uit het Informatiepakket energievisies¹⁴ van de netbeheerders worden gehaald of in gesprek met de netbeheerders worden uitgevraagd. In Bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van verschillende type informatie die mogelijk kan worden uitgewisseld tussen de betrokken stakeholders bij het pMIEK-proces.

Een ander voorbeeld van een relevante informatiebron is de provinciale Cluster Energie Strategie (pCES). De pCES kan helpen om inzicht te geven in de energiebehoefte en ontwikkelrichting van de industrie. Het opzoeken van goede synergie met de inzichten voortkomend uit de pCES kan helpen in het opstellen van de pMIEK.

In het eerder genoemde evaluatierapport van TNO, PBL en RVO wordt expliciet verwezen naar het belang van informatie-uitwisseling in het pMIEK-proces: “Door gezamenlijk een pMIEK op te stellen worden netbeheerders, provincies en gemeenten gestimuleerd om relevante inzichten, plannen en data met elkaar te delen”. Het gaat hier met name om inzicht in de ruimtelijk-economische en energetische ontwikkelingen in de regio. Een aantal verbeterpunten die het rapport benoemd zijn:

- Stuur op een duidelijke bronvermelding bij het opleveren van een pMIEK;
- Richt per provincie een gezamenlijke database in, waarin vertrouwelijkheid van de data wordt gewaarborgd;
- Organiseer het proces van informatie-uitwisseling tussen gemeenten en netbeheerders, als logisch vervolg van de samenwerking bij het opstellen van de energievisies;
- Overweeg een duidelijke richtlijn voor de gradaties van (on)zekerheid van regionale datasets die relevant zijn voor het opstellen van investeringsplannen, zodat netbeheerders deze gemakkelijk kunnen implementeren;
- Stel uniforme dataformats vast ten behoeve van informatie-uitwisseling met netbeheerders;
- Maak afspraken over het aggregeren van data ten behoeve van rapportages zoals het pMIEK.

¹⁴ Het Informatiepakket energievisies bundelt de beschikbare informatie over het energiesysteem en de investeringsplannen van de netbeheerder per provincie

In opvolging van het pMIEK 1.0 proces en het evaluatierapport van de kennisinstellingen hierop, vinden er nu verschillende initiatieven plaats op het vlak van data(uitwisseling) en monitoring:

- In het Data Safe House wordt vertrouwelijke data over de impact op vraag/aanbod van energiedragers van verduurzamingsplannen van industriële bedrijven per bedrijf veilig opgeslagen. Deze data dient als input voor de (provinciale) Cluster Energie Strategieën en de investeringsplannen van de netbeheerders.
- In Zuid-Holland is een tool in ontwikkeling dat helpt met inzichtelijk maken welke gebieden vragen om extra projecten. Het werkt op basis opgehaalde informatie en rekenmodellen. De tool is zo ingericht dat data, informatie, inzichten en beslissingen op verschillende schaalniveaus (nationaal, regionaal en lokaal) in de tool worden meegenomen. Hierdoor is het mogelijk om de relatie tussen keuzes op schaalniveau X en de impact op schaalniveau Y inzichtelijk te maken.¹⁵
- Provincie Noord-Holland heeft samen met partners vanuit de Taskforce (TenneT, Gasunie en Liander) het Werkspoor Data en Digitalisering ingericht. Vanuit dit werkspoor is een gezamenlijk digitaal platform ingericht voor het delen van (vertrouwelijke) data. Daarbinnen is er een gezamenlijke database in ontwikkeling en worden digitale informatieproducten gemaakt. Dit alles helpt bij het samenbrengen van de vele gegevens gerelateerd aan de (sectorale) opgaven in Noord-Holland en biedt daarmee ondersteuning onder andere bij het proces van integraal programmeren.

¹⁵ Voor meer informatie over de tool wordt verwezen naar het document “Aanvulling op bouwstenen voor een energievisie”: [Aanvulling-op-bouwstenen-voor-een-energievisie.pdf \(rvo.nl\)](#) (Noord-Holland, pagina 24-25; Zuid-Holland, pagina 26-27)

2.3 Hoe ziet het eindproduct pMIEK eruit?

Onderstaande inhoudsopgave beschrijft de onderdelen die minimaal terug dienen te komen in een pMIEK.

Hoofdstuk	Beschrijving
Inleiding	Geeft een algemene beschrijving van de ambities die voortkomen uit de energievisie en daarmee de doelstellingen van het pMIEK vormen. Kort beschrijven wat de belangrijkste keuzes zijn uit de energievisies die de basis vormen voor de pMIEK projecten: welke ontwikkelingen en ambities uit de energievisie zijn belangrijk in de regio?
Totstandkoming van het pMIEK	Beschrijft hoe het pMIEK-proces is doorlopen, welke partijen zijn betrokken en hoe besluitvorming over projecten heeft plaatsgevonden (inclusief toepassing afwegingskader).
Projectenlijst	In de projectenlijst wordt een overzicht gegeven van alle pMIEK-projecten die voortkomen uit de ambities in de energievisie. Dat kunnen zowel concrete projecten zijn als verkenningen of onderzoeksprojecten.
Projectfiches	In het projectfiche staan per project de gegevens die belangrijk zijn voor de doorwerking van de pMIEK-status bij overheden, netbeheerders en eventuele opschaling naar nMIEK-status. De projectfiches kunnen als bijlage aan het pMIEK worden toegevoegd.
Vervolgproces	Beschrijft hoe het pMIEK wordt meegenomen in de investeringsplannen van de betrokken netbeheerders, op welke manier er later uitvoering wordt gegeven aan de projecten door netbeheerders, provincie en/of gemeenten, en eventueel of er projecten worden aangedragen voor het nationale MIEK. Ook kunnen hier algemene (nationale) knelpunten worden geagendeerd waarop (nationaal) beleid dient te worden ontwikkeld.

Bijlage 2 van deze handleiding laat zien welke onderdelen de projectenlijst dient te bevatten. Voor een deel zal de lijst bestaan uit projecten die in het pMIEK 1.0 stonden. Daarnaast kunnen er nieuwe projecten aan worden toegevoegd die uit de tweede ronde pMIEK komen.

Bijlage 3 laat zien welke onderdelen er dienen terug te komen in het projectfiche. Er is ook een projectfiche als voorbeeld ingevuld om een idee te geven op welke manier het projectfiche er uit kan zien.

Iedere provincie is daarnaast vrij om aanvullende uitwerkingen, rapportages en andere documenten toe te voegen aan het pMIEK.

3 Afwegingskader pMIEK

Het afwegingskader maakt de maatschappelijke effecten van projecten inzichtelijk. Op basis hiervan kunnen projecten worden geselecteerd die passen bij een toekomstbestendig en maatschappelijk gewenst energiesysteem. Het afwegingskader heeft twee doelen:

- Hoofdzakelijk om projecten met een lange termijn horizon te programmeren en hiermee energie-infrastructuur tijdig te realiseren;
- Bij uitzondering het prioriteren van projecten met een korte termijn horizon om (te grote) negatieve maatschappelijke effecten te voorkomen¹⁶.

Het afwegingskader is een belangrijk hulpmiddel voor het selecteren van projecten voor het pMIEK. Het toepassen van het afwegingskader is onderdeel van het totale proces van integraal programmeren om tot een scherpe selectie te komen van maatschappelijk belangrijke projecten in het pMIEK. Niet alleen het afwegingskader speelt hierin een rol, maar bijvoorbeeld ook de gemaakte keuzes in de energievisie, voldoen aan de randvoorwaarden van een project (zie paragraaf 1.4) en het instrumentarium om een pMIEK-status voor een project waardevol te maken (zie hoofdstuk 4).

Het afwegen van de pMIEK projecten is geen losstaande exercitie. Dit kan worden beschouwd als onderdeel van het hele integraal programmeren, waarbij in elke stap afwegingen worden gemaakt die bijdragen aan de uiteindelijke realisatie van maatschappelijk belangrijke energieprojecten. Daarom is het essentieel dat de maatschappelijke afwegingen, ambities en keuzes, maar ook de uitkomsten van de systeemanalyse uit de energievisies niet worden losgelaten bij het maken van afwegingen van de pMIEK projecten. De gedachtevorming uit de energievisies, die tevens het geluid van de regio vertolken naar het maken van concrete keuzes over projecten, vormt de basis voor deze laatste afwegingsronde.

Het afwegingskader maakt de maatschappelijke impact van een project inzichtelijk. Dit inzicht helpt om een keuze te maken welke projecten tot een pMIEK worden toegelaten. Echter, dit zijn wel twee aparte fases: eerst is er een proces om de effecten van projecten met het afwegings-

¹⁶ Het afwegingskader en het prioriteringskader zijn niet hetzelfde. Met het prioriteringskader kan het volgende worden bedoeld: (1) de doorwerking van een pMIEK-status in de investeringsplannen van de netbeheerder; (2) het maatschappelijke prioriteringskader van de ACM voor individuele aansluitingen.

kader inzichtelijk te maken, vervolgens is er een besluitvormingsproces. De toetsing van projecten aan het afwegingskader is in elke provincie hetzelfde (met de genoemde vrijheden bij de toelichting bij de criteria), de interpretatie en het besluitvormingsproces is maatwerk per provincie. In algemene zin wordt het proces gevolgd zoals omschreven in figuur 2.

Figuur 2. Proces van toepassing afwegingskader tot vaststelling pMIEK. Over de toepassing van het afwegingskader staan in hoofdstuk 3.2 verdere richtlijnen. De toepassing van het afwegingskader wordt gedaan door gemeentes en provincies actief in de pMIEK-werkorganisatie, met een sterk adviserende rol van de netbeheerders. Het proces dat doorlopen wordt van concept pMIEK tot vaststelling in Gedeputeerde Staten volgt uit de afspraken van de besluitvormingsnotitie¹⁷.

Het besluitvormingsproces is transparanter door het gebruik van een afwegingskader. Het is noodzakelijk om inzichtelijk te maken voor externe partijen hoe de uiteindelijke beslissing voor opname in het pMIEK tot stand is gekomen en welke projecten niet zijn geselecteerd.

In de paragrafen hieronder worden de volgende onderwerpen besproken:

1. Wat zijn de criteria en vragen in het afwegingskader?
2. Hoe pas je het afwegingskader toe?
3. Welke elementen zijn optioneel om toe te voegen bij de toepassing van het afwegingskader?

3.1 Wat zijn de criteria en vragen in het afwegingskader?

In de onderstaande tabel staat het afwegingskader. Hierin worden drie elementen uitgelicht:

- De criteria waarop een project wordt getoetst;
- De vragen die horen bij elk van deze de criteria;
- De scoringsmethodiek die wordt toegepast bij het beantwoorden van de vragen.

¹⁷ [171023-Besluitvormingsnotitie-producten-integraal-programmeren.pdf \(rvo.nl\)](#)

Op de volgende pagina worden de criteria, vragen en scoring nader toegelicht. De beschrijving van het afwegingskader in deze pMIEK-handleiding is bedoeld om een basis te geven voor het pMIEK-proces. Er is opzettelijk ruimte gehouden voor maatwerk. Sommige onderdelen kunnen nog verder worden geoperationaliseerd door de pMIEK-werkorganisatie in elke provincie.

criterium	Vragen	Scoring
Maatschappelijk(e) doel en effecten	1. Aan welke maatschappelijke doelen levert het project een directe bijdrage?	Kwalitatieve en/of kwantitatieve omschrijving van het effect
	2. Wat zijn de belangrijkste positieve en negatieve neveneffecten die het project teweegbrengt?	Kwalitatieve en/of kwantitatieve omschrijving van het effect
	3. Als de realisatie van een concreet project niet op tijd is, wat zijn dan de negatieve maatschappelijke effecten?	Kwalitatieve en/of kwantitatieve omschrijving van het effect
Energiesysteem	4. Past het project in de ontwikkelpaden voor het nationale energiesysteem van de toekomst?	Ja / Nee
	5. Past het project in de structurerende keuzes en ontwikkelpaden voor het regionale energiesysteem van de toekomst?	Ja / Nee
Inpassing in fysieke leefomgeving	6. Past het project in nationaal omgevingsbeleid?	Ja / Nee
	7. Past het project in provinciale en gemeentelijke ruimtelijke visies en programma's?	Ja / Nee
Urgentie	8. Heeft het project nu (extra) steun en sturing nodig via een MIEK-status voor tijdige realisatie?	Ja / Nee
Schaalniveau	9. Is het project nMIEK of pMIEK?	pMIEK / nMIEK

Voor de beantwoording en scoring van alle vragen geldt dat dit met een heldere toelichting moet gebeuren.

Toelichting op criterium 'maatschappelijk(e) doel en effecten'

Vraag 1. Aan welke maatschappelijke doelen levert het project een directe bijdrage?

Energie-infrastructuur wordt aangelegd om maatschappelijke doelen te behalen. Deze doelen zijn divers en leveren ook verschillende maatschappelijke effecten op. De volgende maatschappelijke doelen kunnen van toepassing zijn voor de beantwoording van de vraag:

- Uitbreiding van basisbehoeftes, bijvoorbeeld voor openbare drinkwatervoorziening, warmtevoorziening, woonbehoefte en onderwijs¹⁸;
- Mobiliteit: bereikbaarheid ten behoeve van banen, sociale contacten en/of voorzieningen¹⁹;
- Klimaatwinst: faciliteert het project emissiereductie?
- Open strategische autonomie: draagt het project bij aan het vermogen om (als mondiale speler, in samenwerking met internationale partners) op basis van eigen inzichten en keuzes haar publieke belangen te borgen en weerbaar te zijn in een onderling verbonden wereld²⁰;
- Systeemintegratie: project heeft als primair doel om een bijdrage te leveren aan een betaalbaar, betrouwbaar, duurzaam en veilig energiesysteem;
- Verdienvermogen: versterken van groeisectoren of behouden van vitale bedrijfsactiviteiten ten behoeve van lange termijn economische groei;
- Veiligheid: noodhulp, politie en defensie, veiligheidsdiensten, justitie en gevangeniswezen, waterbeheer en acute gezondheidszorg²¹.

De beantwoording van de vraag kan op een kwalitatieve en/of kwantitatieve manier worden gedaan: hoe specifieker, hoe beter. In de beoordeling van de maatschappelijke effecten is het relevant om te kijken of het beoogde maatschappelijke doel aansluit bij ontworpen sectorbeleid. Ook kan het project aan één of meerdere doelen een bijdrage leveren. Echter, een project dat aan meer doelen een bijdrage levert is niet per definitie een beter project: dit hangt af van het belang,

¹⁸ Volgt definitie van ACM prioriteringskader. Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-12928.html>

¹⁹ Volgt definitie uit: https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-brede-welvaart-en-mobiliteit-3986_o.pdf

²⁰ Zie verdere toelichting op definitie: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-5b134a1ba15379dfdc6ecbob6d-cc431843087193/pdf>

²¹ Volgt definitie van ACM prioriteringskader. Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-12928.html>

noodzaak en orde grootte van effect en is onderdeel van het beoordelingsproces wat plaatsvindt na het in kaart brengen van de effecten met het afwegingskader.

Vraag 2: Wat zijn de belangrijkste positieve en negatieve neveneffecten die het project teweegbrengt?

Het project kan naast het faciliteren van het maatschappelijke doel ook (on)bedoelde neven-effecten hebben. Deze kunnen zowel positief als negatief zijn. Deze neveneffecten zijn niet het directe doel van het project, maar zijn indirecte effecten die het project kan teweegbrengen.

Onderstaande thema's kunnen van toepassing zijn²²:

- subjectief welzijn;
- gezondheid;
- consumptie en inkomen;
- onderwijs en opleiding;
- ruimtelijke samenhang en -kwaliteit;
- economisch kapitaal;
- natuurlijk kapitaal;
- sociaal kapitaal.

In de beantwoording van de vraag voor een project dient een selectie van de belangrijkste neveneffecten te worden gemaakt. Deze selectie kan per provincie en per project anders zijn. In de keuze van de belangrijkste neveneffecten kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met:

- Zijn er onomkeerbare (lange termijn) effecten?
- Zijn er wettelijke, natuurlijke of sociale grenzen waar het project tegenaan loopt?
- Zijn er knelpunten om effecten inzichtelijk van te krijgen en die te adresseren in de verdere uitwerking van het project?

²² Acht inhoudelijke thema's voor brede welvaart die voortkomen uit onderzoek van PBL, CPB en SCP over verankering van brede welvaart in de begrotingssystematiek. Zie hoofdstuk 2.2, pagina 13: <https://www.pbl.nl/uploads/default/downloads/pbl-scp-cpb-2022-verankering-van-brede-welvaart-in-de-begrotingssystematiek-4861.pdf>

De beantwoording van de vraag kan vervolgens op een kwalitatieve en/of kwantitatieve manier worden gedaan: hoe specifiek, hoe beter.

Vraag 3: Als de realisatie van een concreet project niet op tijd is, wat zijn dan de negatieve maatschappelijke effecten?

Voor de beantwoording van deze vraag moeten de maatschappelijke gevolgen in kaart worden gebracht indien energie-infrastructuur te laat wordt aangelegd voor het beoogde doel.

De negatieve effecten kunnen betrekking hebben op het maatschappelijke doel, maar kunnen ook te maken hebben met de neveneffecten. Het in kaart brengen van het maatschappelijk verlies is relevant, omdat er uiteindelijk maar een select aantal project kan worden geprioriteerd. De beantwoording van de vraag kan op een kwalitatieve en/of kwantitatieve manier worden gedaan: hoe specifiek, hoe beter.

Toelichting op criterium ‘energiesysteem’

Het is wenselijk om inzichtelijk te krijgen of het project past binnen de beoogde visie op de ontwikkeling van het energiesysteem en de mogelijke ontwikkelpaden daarnaartoe. Hier dient te worden gekeken of het past in de nationale en regionale energievisies en ontwikkelpaden:

- Past het project binnen de richtinggevende principes, ontwikkelpaden en publieke belangen van het Nationaal Plan Energiesysteem?
- Past het project binnen de gewenste structurerende keuzes en ontwikkelpaden zoals beschreven in de energievisie?
- Past het project binnen de ruimtelijke aanwijzingen voor buisleidingen en hoogspanningsstations zoals omschreven in het Programma Energiehoofdstructuur (PEH)? (indien van toepassing voor het project)?
- Past het project binnen de relevante (gebied specifieke) visies van de netbeheerders en/of is deze complementair daaraan?
- Past het project binnen lokale, gemeentelijke energievisies?
- Past het project binnen, relevant geachte sectorale visies (bijvoorbeeld RES, NAL, CES, warmte)?

Toelichting op criterium ‘inpassing in de fysieke leefomgeving’

Een van de belangrijkste vraagstukken voor een succesvolle realisatie van een project is de inpassing in de fysieke leefomgeving. Om in vroeg stadium inzicht te krijgen of het project past in beleid van diverse overheden, is het wenselijk om een check te doen op nationale en decentrale visies – en programma’s:

- Past het project bij de PEH-inrichtingsprincipes?
  - Bijeenbrengen van vraag en aanbod;
  - Bundelen en concentreren van infrastructuur;
  - Hergebruiken bestaande energie-infrastructuur en bestaande ruimte daarvoor.
- Past het project binnen nationaal omgevingsbeleid, zoals de (uitvoeringsagenda’s van de) Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de (in ontwikkeling zijnde) Nota Ruimte²³?
- Past het project in overige nationale beleidsprogramma’s, al dan niet onder de hierboven genoemde beleidsplannen, zoals het Nationaal Programma Landelijk gebied?
- Past het project in de omgevingsvisies, -verordeningen en -programma’s van de provincie en de gemeenten?
- Past het project in het omgevingsplan van de desbetreffende gemeente?
- Zijn er overige ruimtelijke belemmeringen die vanuit wet- en regelgeving kunnen komen waarmee rekening moet worden gehouden? Denk aan milieueffectrapportage, natuurwet- en regelgeving en bijvoorbeeld andere leefomgevingsaspecten, zoals Werelderfgoed en landelijke inpassing.

Toelichting op criterium ‘urgentie’

Urgentie focust op de noodzaak om tijdig op een project te sturen, niet of een project als eerste gerealiseerd moet worden. Complexe projecten vragen om vroegtijdige sturing zodat tijdige realisatie kan worden gerealiseerd. Hierdoor kan het in een vroege fase (met verkenningsprojecten) al nodig zijn om bijvoorbeeld plannings te maken, ruimtelijke processen parallel te starten of belangrijke knelpunten te adresseren.

²³ Zie contourennotitie Nota Ruimte: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/10/06/contourennotitie-schetst-eerste-richtingen-voor-nieuwe-nota-ruimte>

Toetsing op urgentie geeft inzicht of het project nu extra steun behoeft. Gezien de huidige schaarste in middelen en capaciteiten voor de energietransitie is het wenselijk om een selectie te maken in de projecten die duidelijk extra steun nodig hebben. Het type steun wat een project krijgt verschilt per fase en per modaliteit: zie hoofdstuk 4 voor de doorwerking van de pMIEK-status.

Toelichting op criterium 'schaalniveau'

Toetsing op schaalniveau geeft inzicht in welk overheidsorgaan regie voert over het project. Bij nMIEK is dat de Rijksoverheid, bij pMIEK de provincie. Om te bepalen of een project nMIEK of pMIEK is, kan worden gekeken naar de volgende aspecten:

1. Vraagarticulatie: wordt de vraag gesteld waar de behoefte naar het project primair vandaan komt?
2. Ruimtelijk schaalniveau: ligt het project ruimtelijk binnen of buiten de grenzen van de provincie, het cluster of internationale grenzen?
3. Instrumentarium: welke partij is verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing en wie is bevoegd gezag? En welke partij heeft het beste (overige) instrumentarium om tijdige realisatie van het project te bewerkstelligen?
4. Coördinatiefalen: welke partij kan het beste mogelijk coördinatiefalen binnen een project helpen te op te lossen via een regiefunctie?

Voor elke van deze vragen is het antwoord de Rijksoverheid (en dus nMIEK) of de provincie (pMIEK). Deze kwalificatie gaat over welke partij de regie voert: voor de uitvoering van het project blijft de interactie tussen schaalniveaus wel van belang ongeacht of de Rijksoverheid, de provincie of de gemeente regie over het project heeft.

Naast het beantwoorden van deze vragen zijn er nog twee aspecten om rekening mee te houden:

- Een project kan niet van regionaal schaalniveau zijn en dus buiten de scope van het pMIEK vallen. Dit gebeurt als er bijvoorbeeld alleen een lokaal belang wordt gediend of volledig ten dienste valt voor een gemeente;
- De scope van het project. Het is relevant om te analyseren of een project als zelfstandig kan worden gezien of onderdeel is van een breder (nationaal) programma of beleidsvraagstuk. Indien er fundamentele afhankelijkheden zijn met projecten of ontwikkelingen buiten de

fysieke grenzen of instrumentarium van de provincie, kan worden gekozen om het project op te nemen in het pMIEK als onderdeel van een programma of het vraagstuk te agenderen bij de Rijksoverheid.

3.2 Hoe pas je het afwegingskader toe?

Hieronder is omschreven hoe het afwegingskader dient te worden toegepast:

- Toepassing van het afwegingskader wordt gedaan door gemeentes en provincies actief in de pMIEK-werkorganisatie, met een sterk adviserende rol van de netbeheerders.
- Het is van belang dat de toepassing van het afwegingskader transparant en herleidbaar gebeurt. Dit zorgt ervoor dat keuzes uitlegbaar zijn aan direct en indirect betrokkenen.
- Indien gewenst, kan de pMIEK-werkorganisatie ervoor kiezen om een eigen volgorde te bepalen in hoe de vragen van het afwegingskader te beantwoorden.
- De beantwoording van de vragen voor een project wordt sterker met onderbouwing van cijfers en verwijzingen naar beleid. Bij elke vraag en in elke provincie zal dit anders zijn, maar hoe meer hier gebruik van wordt gemaakt, hoe beter de selectie van projecten zal zijn. Optioneel is ook om een zekerheidsanalyse toe te voegen (zie paragraaf 3.3). Onderbouwing is ook nodig om het nut en de noodzaak voor netbeheerders aan te tonen en zo (verkenning)projecten te kunnen opnemen in hun investeringsplannen.
- Zoals beschreven in paragraaf 1.4 zijn er verschillende type projectfasen: (1) onderzoeksagenda; (2) verkenningprojecten; (3) concrete projecten; en (4) realisatieprojecten. De fase waarin een project zich bevindt heeft effect op de toepassing van het afwegingskader:
  - Voor de onderzoeksagenda wordt het afwegingskader niet toegepast. Voor de volgende ronde pMIEK moeten de onderzoeksvragen zijn vertaald naar verkenningprojecten voordat ze kunnen worden getoetst aan het afwegingskader.
  - Voor verkenningprojecten wordt het afwegingskader wel toegepast. Hierbij wordt gekeken naar de maatschappelijke impact van het project, ruimtelijke inpassing en de toekomstige ontwikkeling van het energiesysteem.
  - Voor concrete projecten is de maatschappelijke impact, ruimtelijke inpassing en de toekomstige ontwikkeling van het energiesysteem in principe al vastgesteld. Indien dit het geval is, hoeven deze vragen ook niet te worden beantwoord. Hierdoor draait de vraag bij

deze projecten om welke projecten een te groot maatschappelijk verlies hebben waardoor ze moeten worden geprioriteerd over andere projecten.

- Voor realisatieprojecten wordt het afwegingskader niet toegepast. Indien er al een investeringsbeslissing is genomen, is het nut en de noodzaak van een project al aangetoond en hoeft hier geen toets op plaats te vinden via een afwegingskader.
- Het afwegingskader is een hulpmiddel om te bepalen of een project wel of niet een MIEK-status krijgt. Een pMIEK-status van een project kan nooit hoger of lager zijn dan die van een ander project met een pMIEK-status: pMIEK-projecten hebben geen onderlinge ranking. Wel kan het effect of de invulling van een pMIEK-status voor een project verschillend zijn.
- Het afwegingskader heeft geen 'knock-out' criteria: het is een namelijk een hulpmiddel in de besluitvorming. Een 'nee' antwoord op een vraag is bijvoorbeeld de start van een gesprek: het vereist interpretatie wat dit betekent.
- Het beantwoorden van de vragen is makkelijker met de juiste experts per gebied aan tafel. Het meenemen van verschillende perspectieven helpt ook om de besluitvorming over het pMIEK uiteindelijk beter te voeren.
- Sommige vragen zijn makkelijk te beantwoorden omdat een project al verder in ontwikkeling is. In een vroege fase is de informatievoorziening mogelijk beperkt en kunnen de maatschappelijke effecten ook nog onzeker zijn. In de beantwoorden van de vragen kan het helpen om op te schrijven welke aannames er zijn genomen in het bepalen van de effecten.

3.3 Optionele toevoegingen aan het afwegingskader

Hieronder worden optionele toevoegingen aan het afwegingskader en het daaropvolgende beoordelingsproces omschreven. Deze elementen kunnen helpen om beter inzicht te krijgen in de projecten en een goed portfolio van pMIEK-projecten samen te stellen:

- Zekerheidsanalyse. Een vroege fase beoordeling van projecten kan lastig zijn door nog beperkte aanwezigheid van informatie. Ook kan het zijn dat de maatschappelijke ontwikkelingen waarvoor de energie-infrastructuur wordt aangelegd ook nog niet volledig zeker zijn. Een zekerheidsanalyse kan helpen om de maatschappelijke waarde van een project beter te bepalen. Deze analyse bestaat uit twee onderdelen om een effect te bepalen: (1) hoeveel bewijs is er; en (2) hoeveel overeenstemming is er.

- Verdelingseffecten. Het beantwoorden van de volgende vragen kan helpen in de beoordeling of het gekozen pMIEK-portfolio goed rekening houdt met verdelingseffecten:
  - Heeft het gekozen MIEK-portfolio een rechtvaardige verdeling tussen regio's en gemeentes in de provincies? Hierbij kan rekening worden gehouden met bijvoorbeeld gelijke toegang tot maatschappelijke voorzieningen.
  - Is er een goede balans tussen grote en kleine projecten? Grote projecten kunnen cijfermatig een grotere maatschappelijke impact hebben, maar kleine projecten kunnen voor een regio of gemeenschap net zoveel waarde hebben.
  - Past het gehele portfolio bij het gewenste toekomstbeeld van de provincie en gemeenten?
  - Welke groepen profiteren van de selectie en welke niet?
- Knelpuntenanalyse. In het proces kunnen al specifieke knelpunten langskomen die mogelijk realisatie kunnen bemoeilijken. Het is handig om hier al een overzicht van te maken om vroegtijdig een plan van aanpak op te ontwikkelen. Zo kan de doorwerking van een MIEK-status ook doeltreffend en doelmatig zijn.
- Ketenafhankelijkheden. Een pMIEK-project kan afhankelijk zijn van andere energie-infrastructuurontwikkelingen. Breng in kaart welke dit zijn en neem het mee in de doorwerking van de pMIEK-status. Hierbij kan ook afstemming tussen verschillende pMIEK's en met landelijke netbeheerders wenselijk zijn om goed inzicht te krijgen in systeemeffecten en ketenafhankelijkheden.

Bron: Enexis Netbeheer

4 Doorwerking van pMIEK

Het tijdig realiseren van een pMIEK-project vereist inspanningen van verschillende partijen. De doorwerking van een MIEK-status voor een project is ook maatwerk en verschilt per modaliteit. In de paragrafen hieronder wordt de doorwerking van een MIEK-status voor een project omschreven per partij:

1. Doorwerking bij elektriciteitsinfrastructuur
2. Doorwerking voor andere energiedragers als waterstof, groen gas, CO₂ en warmte
3. Doorwerking bij provincies en gemeenten
4. Voordragen van pMIEK-projecten bij het nMIEK

Middels de uitvoeringsaanpak pMIEK²⁴ leggen alle partijen vast hoe ze ervoor zorgen dat de geplande projecten ook tijdig gerealiseerd worden.

4.1 Doorwerking pMIEK bij elektriciteitsinfrastructuur

Alle pMIEK-projecten worden opgenomen in de investeringsplannen (IP) van de netbeheerders.²⁵ Investeringsplannen worden geïdentificeerd op basis van factoren zoals verwachte klantbehoeften, knelpunten in het net, verouderde assets die aan vervanging toe zijn. De MIEK-status is een extra categorie die een zwaardere score geeft aan projecten voor het meewegen in de prioritering voor de investeringsplannen. Ongeacht de MIEK-status van een project hebben alle projecten in het IP van een netbeheerder al een bewezen nut en noodzaak en zullen worden uitgevoerd. De exacte methodiek van de opbouw van de investeringsplannen en het prioriteren verschillen per netbeheerder. Het pMIEK werkt in algemene zin op twee manieren door in de IP's van de netbeheerders:

- Een pMIEK-status zorgt ervoor dat het project aan het IP van de netbeheerder wordt toegevoegd, indien deze er nog niet in staat. Een pMIEK-status geeft de maatschappelijk waarde van een project aan en neemt zo de onzekerheid over een project weg. Zo kan de netbeheerder (op tijd) starten met het project. Op deze manier komen projecten die nog niet op de radar van de netbeheerders stonden, maar wel maatschappelijk van belang zijn, in de IP's terecht.

²⁴ Zie <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2024-04/Inspiratiedocument-pMIEK-uitvoeringsaanpak.pdf>

²⁵ Dit is vastgelegd in de kaders binnen de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas die de netbeheerders toepassen bij het opstellen van hun investeringsplannen. Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-11126.html>

- Indien een project al in het IP staat, zorgt een pMIEK-status voor een extra waardering waardoor deze projecten een hoger prioriteringscore krijgen. Door opname van een project in het pMIEK, wordt via het prioriteringskader expliciet het maatschappelijk belang van deze projecten benadrukt en meegewogen in de investeringsplannen van zowel de landelijke als de regionale netbeheerders. Hoe deze prioritering via waardering binnen het IP verloopt, verschilt per netbeheerder en hangt af van meer factoren dan enkel de pMIEK-status.

De doorwerking van de pMIEK-projecten in de investeringsplannen is nieuw. Op basis van ervaring in de pMIEK 1.0-ronde wordt voorgesteld om in samenspraak met alle betrokkenen, maar in elk geval met provincie, betrokken gemeenten en betrokken netbeheerder(s) een aantal procesafspraken te maken en dit proces toe te lichten in het pMIEK. Procesverbeteringen die worden voorgesteld zijn:

- IP-proces en toepassing van het prioriteringskader bij netbeheerders meer transparant en navolgbaar communiceren. Zorg bijvoorbeeld voor een toelichtend gesprek met de werkorganisatie pMIEK en de energyboard over welke projecten uiteindelijk in het IP beland zijn en op welke positie. Dit gesprek vindt idealiter plaats met alle relevante betrokkenen.
- Gedurende het selectieproces van pMIEK-projecten is een nauwe samenwerking tussen netbeheerders, Rijk, provincies, gemeenten en andere betrokkenen essentieel. Alleen zo kom je gezamenlijk tot een gedragen pMIEK met een beperkt aantal (concrete) projecten met een MIEK-status.
- Leg de nadruk op programmeren. Projecten die verder in de tijd liggen zijn van grotere toegevoegde waarde om mee te nemen als pMIEK project, dan projecten die al bekend zijn bij de netbeheerder of zelfs al in de investeringsplannen zijn opgenomen.
- Afstemming tussen de landelijke en regionale netbeheerder over de MIEK-projecten die zowel op nationaal als regionaal schaalniveau spelen en inzicht geven in afhankelijkheden van middenspanningsprojecten op hoogspanningsprojecten en andersom.

Juridische borging van de doorwerking van (p)MIEK-projecten naar investeringsplannen is onder andere verankerd in de volgende punten²⁶:

- Het pMIEK voegt een explicitering van maatschappelijk belang toe aan de investeringsplannen van de netbeheerders. Dit gebeurt in de investeringsplannen voor elektriciteit en andere modaliteiten.
- Bij het bepalen van de volgorde van uitbreidingsinvesteringen houden netbeheerders rekening met technische, economische en maatschappelijk waarden zoals veiligheid en leveringszekerheid. Daarnaast houden zij bij het inplannen van de werkzaamheden rekening met de afhankelijkheden tussen de verschillende projecten binnen een gebied. Het prioriteringskader zorgt ervoor dat MIEK projecten altijd een hoge maatschappelijke waarde meekrijgen in de wegging van de netbeheerders.
- Ook uitbreidingsinvesteringen krijgen via het pMIEK een prioritaire status. Potentieel kunnen andere bedrijven in dezelfde sector en daarbuiten hier profijt van hebben. Met het prioriteringskader kunnen bedrijven in de vijf industrieclusters en deels daarbuiten, sneller verduurzamen.
- Een pMIEK wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten, na overleg met de netbeheerders en afstemming met gemeenten. De netbeheerders kijken hierbij onder meer mee of het totaal aan pMIEK-projecten inpasbaar is in hun investeringsplannen.

Uitgaande van het bestaande wettelijk stelsel van toetsing van investeringsplannen door de ACM en de Minister voor Klimaat en Energie, zal in die toetsing óók worden betrokken of het kader voor maatschappelijke prioritering voldoende, transparant en navolgbaar is toegepast.

4.2 Doorwerking andere energiedragers als waterstof, groen gas, CO₂ en warmte

Voor andere (niet-gereguleerde) energie-infrastructureur of energiedragers is de werking van het MIEK anders dan bij elektriciteitsinfrastructureur. Er bestaan in dit geval namelijk geen investeringsplannen, zoals bij gereguleerde infrastructuur wel het geval is. Dit soort projecten zijn veelal commerciële activiteiten. Bij dit soort projecten kan een (p)MIEK-status bijvoorbeeld wel helpen met:

- Vinden van een (private) initiatiefnemer voor een project;
- Vinden van financiering voor de onrendabele top van een project;
- Definiëren van eigenaarschap en samenwerking voor een project;
- Overige vormen van agendering.

Na het opnemen van dit type projecten in het pMIEK is het belangrijk om in de uitvoeringsaanpak afspraken op te nemen met beoogde/betrokken stakeholders om de projecten ook daadwerkelijk tot realisatie te brengen. De doorwerking en het instrumentarium voor waterstof, groen gas, CO₂ en warmte verdient nog extra uitwerking en aandacht in het vervolg.

4.3 Doorwerking pMIEK bij provincies en gemeenten

De doorwerking van geselecteerde pMIEK-projecten vindt niet alleen bij de netbeheerders plaats, maar ook bij andere betrokkenen. Het is daarom van belang dat er een goede koppeling is tussen het opstellen van het pMIEK en de realisatie van pMIEK-projecten.

Belangrijk is ook om in deze fase uitvoeringsafspraken vast te leggen in een uitvoeringsaanpak om zo te borgen dat de geselecteerde pMIEK-projecten tot uitvoering komen. Dit betekent dat de projecten een plek krijgen in bijvoorbeeld:

- Beleid van overheden op grond van de Omgevingswet;
- Sectorale beleidsplannen die buiten de reikwijdte van de Omgevingswet vallen;
- Mogelijke acties van marktpartijen (zoals het realiseren van 'flexopties').

²⁶ Dit is vastgelegd in de kaders binnen de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas die de netbeheerders toepassen bij het opstellen van hun investeringsplannen.

Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-11126.html>

Er is een inspiratiedocument opgesteld om partijen te helpen invulling te geven aan deze uitvoeringsafspraken²⁷.

Belangrijk voor de doorwerking bij provincies en gemeenten is om te kijken wat de impact is van een pMIEK-project bij naastgelegen provincies of gemeenten. En daarmee ook zorg te dragen voor afstemming met deze partijen. Dit is een belangrijke vereiste van de Omgevingswet, evenals tijdige participatie. In de uitvoeringsaanpak pMIEK kunnen afspraken worden vastgelegd die te maken hebben met de meer procedurele kant van de realisatie van de pMIEK-projecten²⁸.

Net zoals bij de netbeheerders moeten provincies en gemeenten middelen en capaciteit beschikbaar stellen om de pMIEK-projecten te realiseren. Aanvullend zal er aandacht moeten zijn voor de verschillende procedures zoals bij grondaankoop en vergunningen. Daarom is het ook van belang om een goede “menukaart” te maken met mogelijke maatregelen om het project zo snel mogelijk te realiseren. Ook zal de provincie steeds moeten bezien of het project in aanmerking komt voor de provinciale projectprocedure van de Omgevingswet waarbij gecoördineerde besluitvorming kan plaatsvinden. Een groot voordeel hiervan is dat er voor beroep één besluit is, waartegen één beroepsgang mogelijk is. Als gemeenten bevoegd gezag zijn, is het bijvoorbeeld zinvol om te bezien of een project van publiek belang kan worden geacht waarop versnellingselementen uit de projectprocedure van toepassing worden.³¹ Ook grondposities moeten vroegtijdig in kaart zijn, om later niet voor verrassingen te komen staan. Als bijvoorbeeld een gedoogplichtbeschikking nodig is om voor onderzoek voor een project toegang te verkrijgen tot grond van een derde, moet dit vroegtijdig in procedure worden gebracht.

²⁷ Zie <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2024-02/pMIEK-Uitvoeringsaanpak.pdf>

²⁸ Dit kan op grond van artikel 5.55 Omgevingswet. Versnellingen voor de beroepsfase zijn dan gelijk aan de provinciale en nationale projectprocedure en leveren naar verwachting (doordat beroepen niet eerst naar de rechtbank gaan) max. 1,5 jaar versnelling op.

Om het pMIEK in te kunnen zetten als effectief instrument, is het van belang om de projecten die worden opgenomen te kunnen monitoren. Hiervoor is voornamelijk de voortgangsinformatie van een project relevant. Hieronder worden de risico's, de knelpunten en de beleidsmatige afhankelijkheden per project verstaan. De informatie op projectniveau zal de basis vormen om gesprekken op verschillende bestuurlijke niveaus en op meerdere schaalniveaus te kunnen voeren. Ook ter voorbereiding van de energyboards is een compleet overzicht per project wenselijk.

Op termijn is het de bedoeling dat de informatie op projectniveau van de pMIEK-projecten wordt gekoppeld aan de informatie over de nMIEK-projecten. Er wordt momenteel onderzocht hoe de informatie van het pMIEK en het nMIEK goed op elkaar kan aansluiten. Dit met het doel om een compleet overzicht te kunnen vormen en afhankelijkheden in kaart te kunnen brengen.

4.4 Voordragen pMIEK-projecten bij nMIEK

Als uit een pMIEK een behoefte aan energie- en grondstoffeninfrastructuur van nationaal schaalniveau komt, dan kan een project bij het programmteam van het nationale MIEK (zie paragraaf 3.4 van de MIEK-handleiding²⁹) worden voorgedragen voor opname in het nationale MIEK (nMIEK). Voordat een project in het nMIEK wordt opgenomen, vindt een voorsortering plaats op basis van het afwegingskader. Nu het afwegingskader voor het pMIEK en het nMIEK hetzelfde is, is de verwachting dat de gevraagde informatie weinig extra inspanning kost. De besluitvorming over het pMIEK en nMIEK verschilt echter wel. Het pMIEK wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten, na afstemming in de provinciale energyboard. Het nMIEK wordt vastgesteld door de minister voor Klimaat en Energie, na afstemming in de Stuurgroep MIEK en het BO Klimaat & Energie (zie ook paragrafen 3.2 en 3.2 van de MIEK-handleiding). Dit maakt dat een project dat is opgenomen in het pMIEK niet automatisch in het nMIEK kan worden opgenomen (en vice versa).

Om het afwegingskader toe te kunnen passen, wordt aan de projectindieners gevraagd om informatie aan te leveren over de criteria uit het afwegingskader (zie paragraaf 3.1), samen met

²⁹ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/02/09/handleiding-en-samenwerkingsovereenkomst-miek>

de hulpvraag aan het Rijk. Eén van de belangrijkste vragen zal namelijk zijn wat de verwachte toegevoegde waarde van het nMIEK ten opzichte van het pMIEK moet zijn, bijvoorbeeld omdat een bepaald knelpunt niet kan worden opgelost met het provinciale instrumentarium. Een aangedragen project wordt vervolgens door het programmateam van het nationale MIEK gescoord op de criteria uit het MIEK afwegingskader.

Wanneer een project met een goed resultaat door de voorsortering is gekomen, wordt vervolgens een startnotitie opgesteld met daarin aanvullende informatie over het project (zie ook paragraaf 5.3 van de MIEK-handleiding). De startnotitie wordt opgesteld door de projectindieners, in samenwerking met een aanspreekpunt bij het ministerie van EZK. Hiervoor is een standaard format beschikbaar. Als uit de voorsortering een bepaalde informatiebehoefte bij een project naar voren komt, worden hierover additionele vragen aan het format voor de startnotitie toegevoegd. In het format wordt voor projecten, naast een nadere uitwerking van de probleemanalyse, ook informatie uitgevraagd over waarom een project nu niet tot stand komt (marktfalen, onrendabele top, benodigde overheidsinterventie), een voorstel voor de projectaanpak (scope, projectorganisatie, bevoegd gezag) en gesignaleerde knelpunten en versnellingsopties.

Na het opstellen van de startnotities zal het afwegingskader nogmaals op de projecten worden toegepast. Dit dient als tweede check op basis van meer gedetailleerde informatie. Ook zal additioneel hieraan informatie over vervolg van project, gewenste Rijksbetrokkenheid en potentiële (ruimtelijke)knelpunten en versnellingsopties meegenomen worden in de afweging om te komen tot opname in het nMIEK. Vervolgens zal een advies aan stuurgroep MIEK worden voorgelegd over de op te nemen projecten in het nMIEK en de eerste aanzet van de aanpak van deze projecten. De stuurgroepleden MIEK formuleren op basis hiervan een advies over op te nemen projecten, inclusief aandachtspunten voor het vervolg. De leden van het BO Klimaat & Energie zullen worden gevraagd om in te stemmen met opname van de projecten in het nMIEK, waarna het definitieve besluit wordt genomen door de minister voor Klimaat en Energie.

Bron: Enexis Netbeheer

5 Bijlage

Bijlage 1: Bronnen voor het delen van informatie en data

De onderstaande lijst met bronnen kan helpen om met betrokken stakeholders afspraken te maken over informatie- en data-uitwisseling ten behoeve van het pMIEK. Deze lijst kan worden aangevuld met overige, relevante bronnen. Onderstaande is geen uitputtende lijst van bronnen.

Wat	Wie
Bestaande elektriciteitsnet (onderstations, netwerk)	Regionale netbeheerder en TenneT
Geplande elektriciteitsnet (geplande stations, netuitbreidingen, zoekgebieden)	Regionale netbeheerder en TenneT
Zoekgebieden aanlanding Wind op Zee	EZK
Geplande waterstofinfrastructuur (H ₂ backbone, aftakkingen, geplande projecten)	EZK, Gasunie
InfraVisie	Gasunie
Target Grid	TenneT
Bestaande en geplande warmtenetten	Diverse stakeholders
Bestaande en geplande CO ₂ -infrastructuur	Diverse stakeholders
Bestaande windturbines en zonne-energie	Provincie
RES zoekgebieden en OER projecten	NPRES
Ruimtelijke programma's met impact op het energiesysteem (bij. woningbouwplannen, industrie, bedrijventerreinen,)	Diverse stakeholders
Capaciteit en potentie (bijv. warmte, waterstof, groengas)	Diverse stakeholders

Bijlage 2: Projectenlijst met algemene gegevens van pMIEK-projecten

Categorie	Omschrijving	Verplicht
Projectnaam	Naam van project die zoveel mogelijk voor zichzelf spreekt, met een korte beschrijving. Bijv. 'Waterstofbackbone Regio A' of 'Verzwarende middenspanningstracé gemeente A - gemeente B'	Ja
Locatie	Duiding van gebied/locatie, zo specifiek mogelijk. Bijv. 'uitbreiding van een bestaand station', of 'bouw van een geheel nieuw station', of 'x-aantal km leiding'.	Ja
Type infrastructuur	Steekwoorden die type benodigde infrastructuur beschrijven (bijvoorbeeld uitbreiding bestaand elektriciteitsstation), inclusief ordegrrootte	Ja
Planning	<ul style="list-style-type: none"> Indicatie van oplevering, detailniveau afhankelijk van fase project (periode van jaren/jaartal/kwartaal/ingebruikname datum) Opsomming van te doorlopen fasen voor de netbeheerder en voor de overheid 	Ja
Betrokken partijen	Opsomming van de belangrijkste betrokken partijen en hun rol (initiatiefnemer, investeerder, belanghebbende, etc.) – netbeheerder, gemeenten, RES-regio	Ja
Wel of niet pMIEK 1.0	Stond het project al in het pMIEK 1.0 of is het nieuw project?	Ja

Bijlage 3: Projectfiche

Categorie	Omschrijving	Verplicht
Algemene gegevens	Zie projectenlijst	
Omschrijving	Korte omschrijving van project.	Ja
Reden opname/ afweging	Argumenten waarom project is geselecteerd. Beschrijf welke maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt met die project.	Ja
Financiële informatie	Informatie of er financiële dekking is voor investering in infrastructuur, of er nog extra steun nodig is van overheden (bij private investeringen) en indien mogelijk orde grootte van benodigde investering.	Indien relevant
Investeringsplannen	<ul style="list-style-type: none"> Voor welke IP van welke netbeheerder(s) is dit project bedoeld? 2026 of 2028 of later? En zit het project al in het IP2024 van de netbeheerder? Zo ja, codering toevoegen. 	Indien relevant
Projectfase	In welke fase zit het project bij het maken van dit fiche zowel bij netbeheerder als provincie/gemeente. Deze projectfase is de basis voor de monitoring.	Ja
Afhankelijkheden van andere infrastructuur projecten	Beschrijving van afhankelijkheden van (of samenhang met) andere infrastructuurprojecten er zijn (zowel provinciaal als nationaal en lokaal). Denk bijvoorbeeld ook aan elektriciteitsinfrastructuur die mogelijk voor warmtenetten of CO ₂ -transport nodig is.	Indien relevant
Afhankelijkheden van sectorale- en gebiedsontwikkelingen	Hangt het project af van ontwikkelingen in sectoren zoals industrie, mobiliteit, gebouwde omgeving? Of van ruimtelijke ontwikkelingen? Benoemen mogelijke afhankelijkheden en hoe hiermee wordt omgegaan.	Indien relevant
Afhankelijkheden buiten provincie	Indien er afhankelijkheden zijn van (of samenhang met) projecten of ontwikkelingen buiten regio/provincie zijn deze omschrijven en aangeven hoe hiermee wordt omgegaan. (bijv. station buiten provincie en wisselwerking landelijke infrastructuur – hoe acteert de provincie hierop? Hoe hangt de provinciale opgave samen met de opgave en handelen van andere provincies?)	Indien relevant

Categorie	Omschrijving	Verplicht
Uitvoeringsafspraken	Zijn er al uitvoeringsafspraken? Zo ja, welke? Is het project opgenomen in de monitoring? Beschrijving waar versnelling nodig is en eventuele afspraken hoe deze gerealiseerd kunnen worden. (Zie hiervoor ook handreiking uitvoeringsaanpak)	Ja
Bevoegd gezag	Aangeven wie bevoegd gezag is/gaat zijn.	

Voorbeeld van ingevuld projectfiche:

Categorie	Omschrijving	Verplicht
Algemene gegevens	Naam project	Uitbreiding huidige 150/50/10kV-station in locatie X.
	Locatie	Uitbreiding vindt plaats op de huidige locatie
	Type infra	Elektriciteit
	Sectoren en ontwikkelingen	Oplossen huidige congestieproblematiek. Woningbouw, warmtepompen, duurzame opwek, industrie, elektrisch vervoer, logistiek
	Financiële informatie	Toelichting
	Planning	Fase 1: Indicatieve planning: 2025-2026 Fase 2: Indicatieve planning: 2028-2030
	Betrokken partijen	TenneT, Liander, Gemeente "naam"
	Wel of niet pMIEK 1.0	Wel

Categorie	Omschrijving	Verplicht
Omschrijving	Uitbreiding van het huidige 150/50/10 kV-station "naam": het plaatsen en aansluiten van één nieuwe 150/50/10 kV-transformator en het vervangen en verzoeken van de bestaande 150/50/10 kV-transformatoren. Dit station is een belangrijk voedend station voor de gehele regio "naam". Uitbreiding van het station is daarom onderdeel van het oplossen van huidige en toekomstige netcongestie. Met dit project wordt tevens geïnvesteerd in een robuust en toekomstbestendig knooppunt in de regio "naam", waarbij 420 MVA (ca. 2028-2030) vermogen voor de regio beschikbaar komt, in plaats van de 240 MVA die nu beschikbaar is. Dit project creëert ruimte voor woningbouw, verduurzaming van de gebouwde omgeving, elektrisch vervoer, verduurzaming van bedrijven en logistiek in de gehele regio "naam". Daarnaast creëert het project ruimte voor duurzame opwek. Daarmee zijn provincie, de regio "naam" en de omliggende en de omliggende bedrijven in de regio belanghebbend.	
Reden opname/afweging	Toelichting (eventueel onderbouwd met behulp van de effecten die uit het afwegingskader naar voren komen)	
Investeringsplannen	Toelichting	
Projectfase	Investeringsbesluit Liander genomen. Vergunningaanvragen lopen.	
Afhankelijkheden van andere infrastructuur projecten	Realisatie 150 kV-tracé "naam", 150 kV-station "naam" en 380/150 kV-transformatoren "naam".	
Afhankelijkheden van sectorale- en gebiedsontwikkelingen	Toelichting	
Afhankelijkheden buiten provincie	Geen	
Uitvoeringsafspraken	Velduitbreiding TenneT is randvoorwaardelijk voor realisatie Liander-deel. TenneT en Liander hebben hierover afstemming. Gemeente "naam" is bevoegd gezag. Afstemming vindt plaats over participatie met omwonenden.	
Bevoegd gezag	Toelichting	

Deze handleiding is gezamenlijk opgesteld door:

Foto's Enexis Netbeheer, Liander, Stedin en Rijksoverheid.

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Postbus 20401 | 2594 AC Den Haag

Juni 2024